

GÜNCEL SANATTA ZANAATIN TEMSİLİ ve TEKSTİL YAPITLARI ÜZERİNDEN İNCELENMESİ

REPRESENTATION OF CRAFTSMANSHIP IN CONTEMPORARY ART AND AN EXAMINATION ON ART PIECES THAT USE TEXTILES

Dr. Öğr. Üyesi Zehra DOĞAN SÖZÜER*

*Haliç Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Tekstil ve Moda Tasarımı Bölümü
zehradogan@halic.edu.tr ORCID No: 0000-0003-0318-5381

ÖZ

Bu inceleme, güncel sanat literatürünün merkezinde yer alan, sanatı anlamlandırma ve kategorize etmeye dair girişimlere yer vermekte ve günümüz sanatının yeni kriterler oluşturma sürecinde nitelikli işçilik gerektiren tekniklerinin dönüşümünü tekstil yapıtları üzerinden tartışmaktadır.

Güncel sanatın; üretim pratikleri, malzeme ve kullanılan teknolojiler bakımından kendisine tanımladığı sınırsız özgürlükler dikkate alındığında sanat nesnesi, sanatçı tarafından kurgulanan anlatının, içinde bulunulan süreç ve ana özgü ortaya koyan bir üretim olarak kendisini gösterir. Sanatçının artan anlam arayışı içerisinde geçmiş ile bağları olan, kültürel değere sahip tekstil materyalleri ve onunla ilişkili teknikler, barındırdığı metaforlar bakımından sanat gündeminde sıkça yer almaktadır. Tekstiller kullanılarak kurgulanan emek ve el işçiliği anlatıları, malzeme ile ilişkili bilinen teknikleri güncel sanat anlayışı içerisinde dönüştürmekte ve zanaatın temsiliyetini incelememize olanak sağlamaktadır. Bu bağlamda zanaat sayılabilecek pratikler, sanatçı tarafından ele alınabilecek kendine has anlatıya sahip yeni bir yaratım alanı olarak karşımıza çıkmaktadır.

Araştırmada, günümüz sanatının sergilendiği alanlarda örnekleri artan tekstil yapıtları, işçilik ve emek kavramlarına özgü söylemler özelinde incelenmektedir. Bu yapıtların seçkisi, Türkiye’ de güncel sanatı izlediğimiz sergi ve organizasyonlardan, tekstil pratikleri uygulamış sanatçılardan yapılmıştır. Görsel dokümantasyon sergilerden yapılan çekimlerle elde edilmiştir. Sanatçıların yapıtları hakkında literatürde yer verilen ifadelerine başvurulmuş, veya teknikleri ile ilgili kendilerinden bilgi edinilmiştir. Araştırmanın, ülkemizden sanatçıların tekstil malzemelerine yaklaşımları konusunda sanat literatürüne katkı sağlaması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Güncel Sanat, Tekstil, Anlatı, Zanaatın temsili.

ABSTRACT

This study covers the efforts for categorizing and making sense of today’s art as a focal point of much discussion in fine arts and also explores the works that incorporate *textile* in contemporary art’s value deriving process by the conversion of qualified handicraft.

The freedom of diversity, material and production techniques in today’s art offer new ways for artist’s search for meaning through embodying new metaphors such as textile material that has cultural significance and ties with the past. Narratives of manual labor and craft, which include textiles, transfer the conventional methods of the material into today’s art paradigm, so they enable us to discuss the representation of craftsmanship.

This study examines the discourse of labor and handiwork in today’s art in which textile materials are applied. The artworks exemplified in this research are compiled from contemporary artists who display textile specific techniques in recent exhibitions and art fairs in Turkey. Furthermore, artists’ statements on their pieces and conceptual elements are presented. This study is expected to make a contribution in terms of revealing contemporary artists’ use of textiles for representation in a particular context.

Keywords: Contemporary art, Textile, Narrative, Representation

1. GİRİŞ

Güncel sanat hakkında tartışmaya başladığımızda, konunun literatürde; ‘günümüz sanatı, güncel sanat, çağdaş sanat’ başlıklarından biri altında incelendiği ve bunları birbirinden ayıran sınırların bulanıklığı dikkati çeker. Öncelikle literatürde bu sanatın adındaki ikiliğin ayrımını gözetmek ve söze buradan başlamak yerinde olacaktır.

Yaygın kullanımı “*Contemporary art*” olan günümüz sanatında ‘*Contemporary*’ kelimesinin karşılığı Türkçe sözlükte “Güncel ve Çağdaş” kelimeleridir. Çağdaş, ‘*Aynı çağda yaşayan, çağcıl, asri, muasır*’ olarak tanımlanır, Güncel ise, “*İçinde bulunulan an için bir anlamı, bir önemi olan; konuşulan anda ortaya çıkan ya da var olan*” anlamına gelir. (TDK) Anlam bakımından bugünün sanatını kendisinden bir önceki dönemlerden ayırt eden sanatsal herhangi bir kavram ya da terim yer almaz. Onun yerine sanatı adlandırmada ‘güncel sanat’ ve ‘günümüz sanatı’ kullanımları yer alır ve bunlar sanatı sınırlı ve geçici bir ana ait olması gibi yalnızca zamansal boyutlarıyla açıklar. Bu açıklamanın Postmodernizme geçiş sırasında açığa çıkan ‘sanat nedir’ ve ‘sanatçı kimdir’ sorularını yeniden açığa çıkarır ve tartışmayı ‘ne zaman sanat?’ gibi alışılmadık bir boyuta taşır. Bu kafa karıştırıcı soru, güncel sanat eserinin kalıcılığının ve sanatsal değerinin tartışmaya açık olduğu düşüncesini beraberinde getirmiştir.

Güncel sanatın; üretim pratikleri, malzeme, kullanılan teknolojiler bakımından kendisine tanımladığı sınırsız özgürlükler dikkate alındığında sanat nesnesi, bir konuya ilişkin sanatçının düşüncesini; içinde bulunulan süreç içinde ve içinde olunan ana özgü olarak ortaya koyan, bir üretim olarak kendisini gösterir. Bu, sanat olma halini “an” ile ilişkili bir düzleme oturtmaktadır. Tanımlamalardaki bu sınırlılık dolayısıyla elde var olan bilgi, güncel sanat yapıtının ‘bir galerinin duvarında asılı olduğu anda sanat*’ olduğu önermesidir. Postmodernizm, Dadaizm, Futurizm gibi temelinde bir akım, üslup ya da manifesto olmadan, kendi kendini var eden, çoğaltan bu oluşumun sanat tarihindeki işlevini adlandırmak için henüz erken olmakla beraber, şimdiki sunma eğilimindeki bu sanat, ‘çağdaş’ kategorisinde halen oluşmakta olanı ifade eder (Şiray, 2016, s:137).

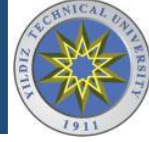
‘Art Today’ başlıklı makalesinde Jean Luc Nancy, bu sanatı ‘günümüz sanatı’ olarak tanımlamayı tercih eder ve şunu sorar: “şimdiye dek sanat tarihinde olduğu gibi herhangi bir estetik önerme sunmayan, ancak bunun yerine yalnızca “güncel” olarak ortaya çıkmış bir sanat türü nasıl olabilir?” (Nancy, 2010, s:1) Çağdaş sanat kategorisi, aslında yeni bir tür değildir. Yeni olan; kendi heterojenliği içerisinde, bilinen tarihsel dönemlerden, konsept

tanımlarından, eleştirel yargılardan tamamen özgür olmasıdır. Bilinen sanat pratikleri ve teorileri ile bütünsel olan oluşumların aksine, bir bilinmezlik içinde, açıklanabilir ve tartışılabilir bir model sunmamaktadır (Foster, 2009, s:2) Bu tartışma ortamı içerisinde tanımlamalara dair bir çok girişim ortaya çıkarken paradoksal bir şekilde, kendi kurumsallığını yaratmakta ve akademide genişleyen bir araştırma alanı haline gelerek literatürünü oluşturmaktadır. Foster'ın bahsettiği gibi, günümüz sanatına ilişkin incelemelerin çoğunlukla 'bilinmezlik ve tanımlanamazlık' eksenine oturduğu görülür. Bir diğer yandan günümüz sanatının olası parametrelerini tanımlama girişimleri mevcuttur. Güncel sanatın genellikle ve direk olarak, neye göre eleştirileceğinin, nasıl değerlendirileceğinin sorgulamasını içerir çünkü kategorisel olarak 'oluşmakta olan' günümüz sanatı kendi kriterlerini henüz tamamen ortaya koymamıştır.

Güncellik meselesini inceleyen Zeytinoğlu'na göre, sanatın tanımlanamamazlık halinde bir temel eksikliği yer alır: "çağdaş sanattan bahseden bir kişi, kaçınılmaz biçimde bir kararsızlıkla ve güvensizlikle baş etmek zorundadır. (*Çağdaş sanatta*) kişinin basacağı sağlam bir düzlem, referans olarak öne süreceği rüştünü kanıtlamış metinler, sarılacağı kadim düşünceler yok, hiçbir eleştirel cümle ne yazık ki sağlam bir temele oturmuyor ve yorumları her an dağılma tehlikesiyle karşı karşıya" Boudrillard, metastaz yorumu üzerinden bir durum tespiti yapar: "(...) çağdaş sanatın tüm sarsıntılı deviniminin ardında bir tür durgunluk, artık kendini aşamayan ve giderek daha fazla tekrarlayarak kendi üzerine kapanan birşey var. Bir yanda çağdaş sanat biçimlerinde bir birikme, ve diğer yanda hızla çoğalma, vahşi bir abartı, geçmiş biçimler üzerine sayısız çeşitleme var" (Zeytinoğlu, s:19). Bu perspektiften bakılırsa güncel sanata yönlendirilen sorgulamalar yersiz gibi görülmektedir. Öte yandan günümüzde sanatın devamlı olarak izleyiciye sunduğu gündemler ve devinim, bir süreklilik ifadesidir. Bu devinim Boudrillard'a göre bu niteliksizdir ve hatta "ölmüş olanın kendi içindeki devinimi" ne benzer. Burada ölmüş olma metaforunu Boudrillard, sanatın estetik bağlamdan koptuğu ana dayandırır. Ona göre sanat yapıtlarında görülen kendini çoğaltma mantığı, estetik bağlamdan kopmasının getirdiği bir özgürleşme halidir. Kopma sonrası biçimler özgürleşmiş, üsluplar kaynaşmış, kültür ve karşı kültür öğeleri birleşmiştir (Zeytinoğlu, s:19).

**Çağdaş Sanat söyleşisi, (Kim Korkar Hain Güncel Sanattan) Murat Alat, 2017, Salt Galata-İstanbul.*

Kuspit, bu duruma estetik kopuş sonrası postestetik dönem olarak adlandırır. Burada biçim, malzeme, teknikler konunun aktarılmasında kullanılacak bir araç veya platform olarak görülür. (s:52) Önceki sanat akımlarındaki özgün üslup sergileme, teknikte uzmanlık ve hüner gibi faktörler bulunmaz, bu yüzden eser estetik dönüşüme tam olarak uğramamıştır ve yapıtın anlatılmak istenen konunun taşıyıcısı olması önceliklidir. Bir politikacı gibi bir görüşü ortaya koyan (ancak ikna etme zorunluluğu olmayan) sanatçı da Kuspit' e göre postsanatçıdır. Bu yaklaşım, günümüz sanatını açıklamaya çalışanların sıklıkla atıf yaptığı 'Sanatın Sonu, Sanatın Sonundan Sonra' başlıklı kaynaklarda da görülen, modernizm ve sonrası sanat anlayışını anlamlandırmaya yönelik incelemelerdir ve açıkça yüzünü postmodernizme çevirmiş eleştirel söylemi ortaya koyar.

Günümüz sanatı; benzer konuları yeniden işleme, kopyalama, kendine mal etme gibi marjinal üretimleri bütüncül bir karakter ortaya koymadan, günün teknolojilerini de barındıran sınırsız bir teknik yelpaze içerisinde sunar. Sanatta görülen profilin bununla sınırlı olması, güncel literatürde onu, benzer dinamikleri sergileyen postmodern sanatı inceleme metodu üzerinden okuduğumuzu, ya da, bir kısım yolu buradan başlayarak aldığımızı gösterir. Öte yandan, günümüz sanatı Smith' e göre artık "modern" ve "postmodern" terimleri üzerinden kategorize edilemeyecek güncel dünya imgesine atıf yapmaktadır ve dolayısıyla modernizmin ortaya koyduğu sanatın ne olduğu sorusu, sanatı çağdaş yapanın ne olduğu sorusuna evrilmiştir. Son yirmi ila otuz yılı kapsayan 'çağdaş'lık *süreci* bugün halen yapılan çağdaş öncesi tarzlarda sanatı dışlar, tüm güncel sanatı kuşatmaz (Şiray, 2010, s:137). Güncel sanatın günceli sürdürmekten öte, tanımlanabilen misyonuna dair Boris Groys' un fikri dikkate alınabilir:

'Bugün, güncel sanat terimi, günümüzde üretilmekte olan sanatın tanımlanmasına işaret etmez. Aksine günümüz sanatı, günümüzün kendisini gösterme şeklini, günümüzün ortaya çıkışını gösterir' (Antinomies of Art and Culture:4).

1.1. Teknik ve Temsil

Sanat nesnesinde kurulu anlatının çözülmesi için temelde bir sanat anlayışının dışında, güncel sanat görüşü gerektirmekte, ve anlamlandırma süreci de, sunulan deneyimin yaşanması yoluyla gerçekleşmektedir. Güncel sanatın izleyicisi, etkilendiği yapıtın kavramsal derinliğini çözümlenmeli ve bu sayede yapıttan neden etkilendiğini analiz edebilmelidir. Yapıt ne olursa

olsun “o şey üzerinden gerçekleşen “görmek” meselesi izleyenin durumuyla ilgili bir şeydir.

Kullanılan teknikler yönünden günümüzün sanatı, farklı medyaları içeren yenilikçi yaklaşımları barındırmakla birlikte, esasen sanatın gelecekteki üretim biçimlerine ışık tutan ve sadece ileriye dönük tekyönlü bir zamansal yönelim sergilemez. Aksine; daha önce sanat bağlamında denenmemiş yeni teknolojileri sunarken, aynı düzlemde geleneksel yaklaşımları ve ustalığa dayanan teknikleri de kapsar ve disiplinlerarası geniş bir üretim özgürlüğü sergiler. Teknikler birbirinden ayrılmaksızın kurulu anlatının sağlaması önceliği ile yapıtın üstlendiği fikri, duyguyu yapılandırma amacıyla uygulanır ve Modernizmden bu yana süregelen bu misyon, sanatçının teknikleri gerektirdiği şekilde ve yeterli düzeyde uygulamasını esas kılar. Burada ‘yeterli’ den kasıt, tekniğin temsil ettiği şeyin yapıtta anlatılabilmiş olmasıdır. Burada yapıtı oluşturan unsurlar sanatçı tarafından anlatının izleyiciye aktarılmasını sağlayan birer temsiliyete dönüşmüştür veya bu yönde misyonlar üstlenmiştir. Temsil kavramı postmodernizmle birlikte Alp’ e göre yozlaşmış; malzeme, teknik sunum ve sergileme olanakları açısından disiplinlerarasılaştırmıştır. Her malzeme, nesne, teknik sanat yapıtı olabilmektedir (Alp, 2016,s:54).

Güncel sanat yapıtında malzeme ve bunların temsiliyetlerinden doğan anlam ilişkisi önceki dönemlere oranla daha farklı bir bağ içindedir. Kuspit’ e göre, sanatçının kurguladığı düşünceyi temsil eden malzeme ve teknik, esere duygu faktörünü katarken eseri anlaşılmayı bekleyen bir safhaya taşır. Sanatçının anlatma şeklini öne çıkartır, yaratıcılık boyutunu bu bağlamda kurgular ve izleyicisine sunar. Dolaylı olarak söylemi içinde barındırır ve izleyiciye yaşatılmak istenen deneyimin bir parçası veya doğrudan kendisi olabilir (Kuspit, s: 31). Burada sanatçının herhangi bir tekniği uygularken onu; bozması, yalınlaştırması vb uslu özellikleri kazandırması yoluyla esere anlam kazandırması söz konusudur. Tekniklerin uygulanmasındaki amaç o tekniğin gerektirdiği uzmanlığın sergilenmesi değil, anlatsal olarak yapıtı ayakta tutmasıdır. Günümüz sanatının özünü oluşturan bu parametreler içerisinde zanaat, sanatçının görüşüne uygun şekillenmeye açık, kuvvetli metaforlara sahip yeni bir yaratım alanıdır.

Zanaat, nitelikli el ustalığı isteyen işlere verilen genel addır (Tabanlı, 2018, s:67), (Sennett,2009,s:31). Günümüz sanat yapıtlarında yer alan bazı zanaat temsillerinde; emek, sabır, hüner, zaman, anı (geçmiş) metaforları bulunur. Sanatın bu tekniklere bir ‘temsil’ üretme ihtiyacı farklı eğilimlerle ilişkilendirilebilir. Ancak en başta Modernizmden günümüze

değişen sanat üretimi süreci ve sonrasında tekniklere özgü nedenler irdelenebilir.

Zanaatin ustalık ve emekle, yüzyıllar içinde geliştirilmiş ortak kültürel mirasın ifadesi olması, çağımızın sanat anlayışı içinde izleyiciyi kurulu anlatıya ikna etme eğilimlerine bağlı olarak tekstil malzemesi irdelendiği zaman, bu materyalin kendisiyle ilişkili teknikler itibariyle;(dokuma, dikiş, patchwork vb) beceri gerektirmesi ve zaman alması, el işçiliğine dayanması sebeplerine bağlı olarak zanaate ilişkin unsurları bünyesinde barındırdığı söylenebilir. Materyalin özülle geçmişten beri bütünleşik olan bu uygulamalar, güncel sanatta karşılığını temsili anlatımlar yoluyla yeniden temellendirilmiş, bir bakıma postmodern şekilde el işçiliğinin ve emeğin yeniden üretimi olmuştur. Diğer yandan bilinen tekstil tekniklerinin günümüz estetik anlayışına göre sanatsal yapıtta temel anlatım aracı olarak kurgulanmış biçimdedir.

Günümüzün üretim pratiklerinde tekniklerin sanatçının yansıtmak istediği doğrultuda ve ölçüde yapılandırılması kendisine bağlı bir değişken olmasına karşın, zanaata ilişkin teknikler uygulamada ölçülü ve kurallı olmayabilir. Bu durum, geleneksel tekniklerin uygulamalarını manipüle etmesi bakımından bir çelişki ifadesidir. Bununla birlikte zanaat de dahil, tekniklerin 'kavramlarıyla' ilgilenen sanat algılayışı içinde bunların yeniden ve temsili şekilde uygulanması günümüz sanatını bu bağlamda yeniden incelemeye değer kılmaktadır. Sanatın anlamlandırma arayışı içerisinde zanaat yeni bir anlatım aracıdır.

Geçmişe yönelik olgu ve olayların dokümantasyonunu yapmak, envanter tutmak, Atakan' a göre dikişle olabilir. 11 Eylül 2017 Pi Artworks' de açılan sergisinde Nancy Atakan, yazı yazma pratiği ile nitelikli dantel örme (el işçiliğini) benzerliğini kurgulamıştır. Çünkü dantel, yazı gibi bilgiyi bir yüzeye kaydeden araç olarak kullanılabilir. Aile içinde muhafaza edilen kadına ait tekstil zanaatları, nakışlar vb. aileden aileye geçerken bilgi aktarımı da yapabilir. Bu yapıtlarda yapılan uygulamalar, özünde işlevsellik aranmayan, bir anlatı ortaya koyması beklenmeyen unsurlardır.

Şekil 1: ‘Çizgiler Camiası’ sergisi, Pi Artworks, Çekim tarihi 11 Eylül 2017, Nancy Atakan, kumaş üzerine işleme.

‘Geçmiş tarihi bir yapıtı yeni bir konseptin içine koyarsanız, elinizde şimdiki zamana ait bir yapıt vardır. Yapıt güncelleşir... bu bağlamda gelenek çok önemli değil. Önemli olan bir düzenek yaratmanızdır’ (Alp, 2016,s:54).

Şekil 2: ‘Çizgiler Camiası’, Pi Artworks, Nancy Atakan, kumaş üzerine işleme. Çekim tarihi 11 Eylül 2017, İstanbul.

Yapıtlarda teknik, gösteriş ve süslemelerden arındırılmış ve yalınlaştırılmıştır. Yalınlaşma, eserin odağını hikayeye tutmaya yardımcı olmaktadır.

Mekanın hafızası, kavramları üzerinden anlamlandırılan ev tekstili ürünü, endüstriyel bir üründen sanatsal anlatısı olan malzemeye dönüşmüştür. Özellikle 2016 sonrası Türkiye’ de sanatın gündemine yükselen ‘göç’ konusu yitirilen veya bütünlüğü bozulan ev metaforunu,

içindeki tekstiller ile temsil edilmiştir Ramazan Can' a ait aşağıda yer alan işler, 'Evvel Zaman İşi'adlı kişisel sergisinden bazı yapıtlardır.

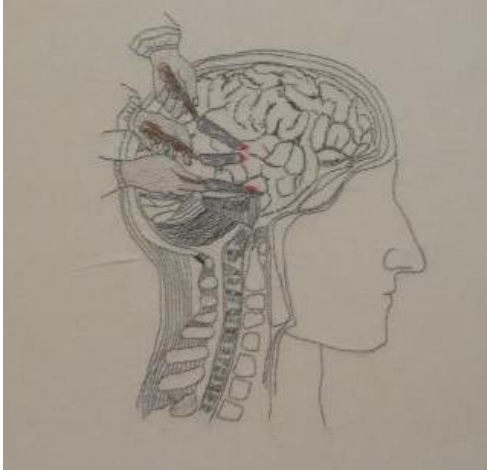

Şekil 3, 'Evvel Zaman İşi' Ramazan Can, Anna Laudel Contemporary Galley, çekim tarihi : 1Mart-13 Nisan 2018.İstanbul.

Şekil 4, 'Evvel Zaman İşi', Ramazan Can, Anna Laudel Contemporary Galley, çekim tarihi:1Mart-13 Nisan 2018

Deseni yarım bırakılan halı, orijinal dokuma motifi ile birlikte sergilenmiştir. Malzeme; göçebelik, kentsel dönüşüm, çocukluk anıları bağlantılarına göre seçmiştir. Can' ın sergisinde farklı medyalar bir aradadır. Dokuma, dokuma yapan kadının işi yapma sürecine ait videosuyla birlikte sergilenmiştir. Desen örneği verilen dokuma sergide kısmen tamamlanmıştır. Yerleştirmede, dokunmuş bir kısmı ve dokuma yapan kişinin dokurken çekilen videosu ile anlatı tamamlanmıştır. (Video linki: https://www.youtube.com/watch?v=3hDEJtVoA_Y, erişim tarihi: 05.01.2019)

Şekil 5, 'Repair', 2015.

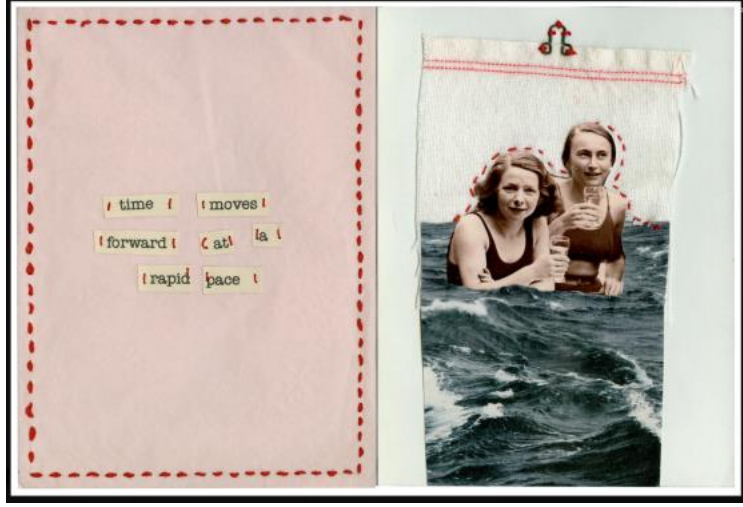

Şekil 6, 'Passing Through the City', 2015

Gökçen Dilek Acay' a ait 'Human in Me' serisi, Contemporary İstanbul 2016' da sergilenmiştir. Acay'ın tekniği, kompozisyon kurgusu olabildiğince yalındır. Kompozisyona ait unsurlardan biri kaldırıldığında yüzey üzerinde yaratılan mekan bütünlüğü bozulacaktır. Çizim etkisinin 'işlemek' yoluyla yapılması kalıcılıkla ilişkilendirilmiştir.

Grafik etkisi çizgi olan dikişi tuval veya kağıt üzerine uygulayan bir diğer sanatçı, Bengisu Bayrak, 2 Mart – 14 Nisan 2018 tarihinde MixerArts Galeri'de izleyiciye sunulan "Teşbihte Hata Olmaz" isimli karma sergide yapıtlarını izleyiciye sunmuştur. Kendisiyle yapılan mülakatta: 'Grafik etkisi çizgi olan dikişi, iğne ve iplikle yeniden yapmanın emek, işçilik, zanaat ya da zamana yaptığı göndermeler var mıdır' sorusu yöneltilmiştir.

'Sanat yapıtının üretimi için manuel olarak yapılan işlerin çoğunluğu belli bir tekniği bilmeyi ve yapıtın gereksinimi doğrultusunda uygulanmayı gerektirdiğinden zanaat bu üretimin bir parçası olabilir. Ancak zanaat aynı zamanda belli bir konuda "usta" ve "özel beceriler sahibi" olmayı da barındırır. Sanat yapıtında belli bir tekniği izleyene aktarmak istenilen duygu, ruh hali veya mesaj için "acemice" de kullanabilirsiniz. Böyle bir durumda kötü bir zanaat uygulaması ama iyi bir sanat yapıtının karşısında duruyor olabiliriz. Manuel olarak yapılan her uygulama zanaat olmayabilir, ancak çok emek ve zaman harcanmış olabilir. Dikişi bazen elle uygular bazen de dikiş makinesi kullanırız ve bana göre her ikisi de manuel uygulamalardır. Çünkü işi ister tamamen elle yapın isterse makinede dikiş, karşınızda elinizle yaptığınız bir yönlendirme ve uygulama olduğundan, yapılan şeyde olası hatalar olabilir. Küçük hataların yapılan işe spontanelik ve kişisellik kattığını düşünüyorum ve bunun değerli olduğuna inanıyorum.' (Bengisu Bayrak, mülakat, 2018).

Şekil 7, 'The Book of Forgetting 2' Bengisu Bayrak (2018) Kaynak: www.mixerarts.com/bengisu-bayrak-1

Şekil 8, 'The Book of Forgetting 13' Bengisu Bayrak (2018) Kaynak: www.mixerarts.com/bengisu-bayrak-1/

Sanatçının görseller üzerinde (resim veya fotoğraf) temsili gerçeklikler yaratmada kullandığı ekleme tekniği olarak dikişi ve birleştirmeyi tercih ettiği görüntülerle alternatif gerçeklikler oluşturmayı amaçlamıştır.

SONUÇ

Sanat yapıtını oluşturan materyale özgü bir değerlendirme söz konusu olduğunda, malzemenin kullanımını belirleyen durumları, buna ilişkin anlatsal unsurları ve plastik değerleri, malzemeyle bütünleşmiş üretim pratiklerini, sanatın süregelen dönemleri bağlamında ele almak doğru olur. Tekstil malzemesi için kendisine has ustalık gerektiren teknikler ile zanaatın sergilendiği dönemlerin devamında, ilk yol ayrımı denebilecek 1962 Lozan Bienalinde, plastik olanaklarının irdelenmesi ile malzeme, sanatın postmodern hallerinde farklı amaçlarla üretilmeye devam etmiştir. Güncel sanatın ise kendisi literatürde Z. DOĞAN SÖZÜER, GÜNCEL SANATTA ZANAATIN TEMSİLİ ve TEKSTİL YAPITLARI ÜZERİNDEN İNCELENMESİ

hararetli bir tartışma konusu iken, onu izlediğimiz platformlarda eski tekniklerin kavramsal bağlantılarının ve bunların olası çağrışımlarının anlatımı ayakta tutacak nitelikte değiştirildiğini görmekteyiz.

Üretimi giyinme ihtiyacının başlangıcına dayanan tekstil malzemesinin üzerindeki işleme ve nakışlar, giderek mükemmelleşmiş, toplumların sanatının bir parçası ve ayırt ediciliği olan bir kültür ürünü olmuştur. Bunun yanı sıra; ustalık, emek, sabır, değer(lilik), hassaslık ve kalıcılık metaforları üzerinden kendi söylemini ve anlatısını ortak hafızada güçlü bir şekilde yaratmıştır. Bu durum, gelenekselci bir yaklaşımda, uygulayan kişiyi ustalık ve zanaatkarlık konumuna yerleştirir ve bir rol atar. Aynı zamanda nesneyi eşsizleştirir. Güncel sanatın bir parçası olarak incelediğimiz örneklerde ise yapıtları oluşturan sanatçıların, öncelikle ‘zanaat yapan’ kimliğini almadıkları açıkça görülür. Öte yandan üretimlerinde bu kavramsal çağrışımları destekler ve tekniğin pratiğinin kurallarını yorumlayarak izleyicisine sunar. Bunları sanat nesnesinde anlatının önüne geçmeyecek şekilde yalınlaştırır ve ustalık gösterisi olmayacak ‘yeterliliğe’ konumlandırır. Temsiliyet, burada ortak güncel sanat fikirlerinde var olan yeterlilik ve ikna olma durumları postmodernizmden günümüze gelişen ortak sanat görüşünde mevcuttur ve sanat nesnesinin anlamlandırılmasında rol oynar.

Örneklere üzerinde durulan uygulamalar, malzemenin özünde var olan söylemleri ortaya koymaları için yeterli olmuştur. Burada, tekstil teknikleri adına değişen esas unsur, üretimde ‘yeterli’ kriterinin ortaya çıkması olarak görülebilir. Postmodern denilebilecek bu durum, hafızalardaki zanaatın dönüşümüne yol açmıştır. Tekstil sanatı, tekstile has üretim yöntemleri ve malzemenin temsiliyetleri ile bütünleşmiştir ve bu yolla yeniden anlamlandırmalara açık hale gelmiştir.

KAYNAKÇA

Akay, A. (2016). **Teorik Bakış Güncel Sanat Giriş**. Teorik Bakış Dergisi, ISSN2147-6640 Sayı:8, s.7-13.

Alat, M. (2017). **Söyleşi: Kim Korkar Hain Güncel Sanattan**. İstanbul: Salt Galata.

Alp, K (2013). **Sanatın Temsili ve Postmodern Sanatta Temsil**. Art-E Dergisi, ISSN 1308-2698, sayı:12 s.40-66.

Ezer, B. (2017, Eylül). **‘İpliklerle Birbirine Bağlanan Kadın Öyküleri’** Istanbul Art News, Söyleşi: Nancy Atakan ile. S:20-21.

Foster, H. (2009). **Questionarie on Contemporary**, October Magazine, and Massachusetts Institute of Technology s:1.

Kuspit, D. (2006). **Sanatın Sonu**. Çev. Yasemin Tezgiden ,İstanbul: Metis Yayınları.

Nancy, J, L. (2010). **Art Today Journal of Visual Culture**, Vol:9(1) p.91-99 Sage Publications. Washington DC.

Sennett, R. (2009). **The Craftsman**. Çev, Melih Pektemir. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Smith, T, Condee, N, Enwezor, O. (2009). **Antonomies of Art and Culture: Modernity, Postmodernity, Contemporaneity**. Duke University Press, USA.

Sönmez, E. (2018, Aralık,03). **Nesne Olarak Dil**, Gazete Duvar. s.1.

Şiray, B. (2016). **Günümüz Sanatında Çağdaşlık Politikası**, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, ISSN: 1309-4815

Tabanlı, K. (2018). **Günümüz Yeni Medya Ortamında Çalışma ve Zihinsel Zanaatkarlık**, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Radyo, Televizyon ve Sinema Anabilim Dalı, Doktora Tezi.

TDK Türkçe Sözlük:

web sitesi, http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_content&view=frontpage&Itemid=

Zeytinoğlu, E. (2016). **Bu Ne Biçim Sanat Ya Da Bu Ne Biçim Özne**. Teorik Bakış Dergisi, ISSN2147-6640 Sayı:8, s.37-46.

Görseller

Şekil 1: ‘Çizgiler Camiası’ sergisi, Pi Artworks, Çekim tarihi 11 Eylül 2017, Nancy Atakan, kumaş üzerine işleme.

Şekil 2: ‘Çizgiler Camiası’, Pi Artworks, Nancy Atakan, kumaş üzerine işleme. Çekim tarihi 11 Eylül 2017,İstanbul.

Şekil 3: ‘Evvel Zaman İşi’ Ramazan Can Anna Laudel Contemporary Galley, çekim tarihi : 1Mart-13 Nisan 2018.İstanbul.

Şekil 4: ‘Evvel Zaman İşi’, Ramazan Can Anna Laudel Contemporary Galley, çekim tarihi :1Mart-13 Nisan 2018

Şekil 5: ‘Repair’, (2016) Gökçen Dilek Acay, çekim tarihi: 5 Kasım 2016. Contemporary İstanbul.

Şekil 6: ‘Passing Through the City’,(2016) ,Gökçen Dilek Acay, çekim tarihi: 5 Kasım 2016. Contemporary İstanbul.

Şekil 7: ‘The Book of Forgetting 2’ (2018) Bengisu Bayrak, kaynak: www.mixerarts.com/bengisu-bayrak-1/

Şekil 8: ‘The Book of Forgetting 13’ (2018) Bengisu Bayrak, kaynak: www.mixerarts.com/bengisu-bayrak-1/